

GAZUZ AĐACI

A. KİŐİLER VE OLAYLAR

Sabahattin Kudret Aksal'ın "Gazoz Ağacı" kitabı 1954 yılında Varlık Yayınevi tarafından basılmıştır. Kitapta, "Bir Dostluk", "Hayriye Hanım", "Geceye Doğru", "Büyük Annemim Ölümü", "Bizim Olan Sokaklar", "Meydan", "Sokakta Opera", "Çekirdek", "Bir Başka Türüsü" ve "Gazoz Ağacı" hikayeleri bulunmaktadır. Kitaba adını vermiş olan ve belki de yazarın en beğenilen hikayelerinden birisi olan "Gazoz Ağacı" hikayesinin konusu ve hikayedeki olaylar kısaca şöyle gelişmektedir:

Saim İstanbul'un fakir semtlerinden birinde yaşayan, işsiz güçsüz bir adamdır. Annesinin evinde ve onun üç ayda bir aldığı dul maaşıyla yaşamını sürdürmektedir. Saim bütün gününü kahvede arkadaşlarıyla oyun oynayarak geçiren aylak lür türüdür. Bir gün yine kahvede pişpirik oynarken kahvenin karşısında bulunan pembe boyalı bir evin cumbasında bir kadın silueti Saim'in ilgisini çeker. O günden sonra gözü hep bu ev üzerinde olduğundan oyunlarda sürekli kaybetmeye başlar. Herkese karşı kaybettiği için de çay, kahve veya gazoz paralarını ödemek zorunda kalır. Kısa sürede adı gazoz ağacına çıkar. Kiminle oyun oynasa gözü ve aklı karşıki evde kah görünen, kah kaybolan, kah yoğurtçuya seslenen o kadındadır. Günler böyle gelip geçer ve Saim de oyunları hep kaybetmeye devam eder.

Saim, her gün hayalini kurduğu kadınla bir gün tesadüfen yolda karşılaşır. Nasıl olduğu anlamadan yanına gider, kollarından sımsıkı kavrar ve kızın da teşvikleriyle içindeki aşkı kızı anlatır. Kız da ona olan sevgisini gizlemez ve her ikisi de kısa zaman sonra hayatlarının bir sonraki safhasına geçmek üzere yola koyulmaya hazırdırlar.

Melahat ile Saim mahallelerinden uzak Beyoğlu'nda küçük bir odada yaşamaya başlarlar. Saim aylık hayatını bırakır ve bir şeker fabrikasında çalışmaya başlar. Akşama kadar çalışan Saim, yorgun argın evine döndüğünde Melahat her akşam onu kapıda karşılar, yemeğinin yedirir, kahvesini yapar, sözde kocasını rahat ettirir. Bu faslın ardından da rutin olarak dışarıya gezmeye çıkarlar. Melahat vitrinlere bakmayı çok sever ama her seferinde Saim'in oflamaları ve puflamaları bu zevkini yarıda bırakır. Yürüyüşler her akşam sinemada sonlanır ve filminden sonra küçük evlerine geri dönerler. Günle böylece gelip geçer.

Birlikte yaşamaya başlamalarının üzerinden 6-7 ay geçtikten sonra Melahat Saim'in kendisini gerçekten sevip sevmediğini sorgular bulur kendini. Saim, Melahat'e filmlerdeki gibi kibar laflar etmemekte, ona vitrinde beğendiği elbiseyi satın alıp getirmemektedir. Ayrıca, Saim işe gittiğinde Melahat'in evde canı çok sıkılır. Yabancı bir semtte üstelik sokağa tek başına çıkması bile yasakken Melahat kendine bir eğlence bulamaz. Saim'e gelince o da bir kadının tek başına bir evde nasıl vakit

geçirdiğine akıl erdiremez, zaman zaman Melahat'ten şüphelenir ama şüphesini besleyecek bir ipucuna da rastlamaz. Her ikisi de birbirlerine karşı suskun kalmayı tercih ederler.

Bir gün Melahat yine evde canı sıkılmış dolanırken, kapısının önünde 17 yaşında bir terzi çırağıyla karşılaşır. Kısa zamanda terzi çırağı ve Melahat önce ahbab sonra da aşık olurlar. Melahat'in aşkıdan gözü dönmüş çırak O'na kaçmayı teklif eder. Ama bu gencin de kendisine sunmayı vadettikleri şu anki yaşantısından farklı değildir. Bu düşünceyle hareket eden Melahat hemen kaçmayı kabul etmez ve uzun süre aralarında bir hayal olarak bu mesele kalır.

Melahat ile terzi çırağının yarım yamalak ayak üstü sohbetlerinde ibaret aşkları küllene dursun, Saim bir akşam iş çıkışında Osman adında eski mahallelerinden bir arkadaşıyla karşılaşır. Osman, Saim'e mahallede olup bitenleri, yeni çıkan işkambel oyunlarını, polis baskınında yaşananları anlatınca Saim mahalleyi bırakıp da Melahat ile yaşamaya başlamasının ne kadar sıradan bir hayat olduğunu anlar. Sonra Osman ile mahalleye gider, kahvede arkadaşlarıyla oyun oynar ve eski yaşantısında olduğu gibi yine annesinin evinde yatar. Ertesi akşam hiç bir şey olmamış gibi evine Melahat'e gider. Melahat bir gece önce mehtan ölmüş olmasına rağmen Saim'e bir şey söylemez. Saim'in mahalleye dönüp eski arkadaşlarını kendisine tercih etmiş olmasını içine sindiremez ama yine de Saim'e olan bağlılığını sürdürmeye çalışır.

Zaman geçtikçe Saim'in kahve kaçamakları giderek dozunu artırır. Artık haftada 3-4 gün kahveye gider ve evine gelmez. Yine işten eve geldiği bir akşam Saim evde Melahat'i bulamaz. Melahat olmadan mahallede uzakta yaşamının bir anlamı olmadığından da pılısını pırtısını toplayıp mahalleye ve eski yaşantısına geri döner. Melahat gitmiştir ama kiminle? Terzi çırağıyla mı? Yoksa başka birisiyle mi?

Bu soruların cevabını Saim, uzun bir süre bulamaz. Ama Melahat'in peşine de düşmez. Bir gün oyun arkadaşlarıyla içen Saim, soluğu Beyoğlu'nda alır. Bir bara girip girmemeyi düşünürken Melahat'in zengin bir adamla dışarı çıkarken görürler. Saim'in arkadaşlarından birisi "Seninki be abi ya" türünden bir şeyler söyler ama Saim bu sözlere aldırmaz. Kız da zaten ya onu görmemiş ya da görmezden gelmiştir.

B. DEĞERLENDİRME

Hikayede yazar 1950'lerin İstanbul'unu, insanların yaşam tarzlarını çok iyi tasvir etmiştir. Bundan dolayı hikaye genelinde sokakların, mahallerin ve özellikle Beyoğlu'nun güzel tasvirlerle rastlamak mümkündür. Tasvirlerin yanı sıra insanlar arası diyalogu da oldukça başarılı kullanmıştır. Hikaye de çok fazla farklı karakter bulunmamaktadır. İki ana karakter ve birkaç yardımcı karakter kullanılarak hikayenin kurgusu tamamlanmıştır. Hayattan gerçek bir kesiti ya da gerçek hayatta olması muhtemel bir olayı okuyucuyu sıkmadan basit bir dille ele almaktadır. Hikayeyi bu nedenlerden dolayı beğendim ve herkese tavsiye ederim.